

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Præsentis Ecclesiæ Benignitas In Administrando Sacramento Poenitentiae

Francolini, Baldassare

Monachij

VD18 14592614-001

Calumnia V. Recentiores Theologi Scholastici, Moralésque dum inutilibus quæstionibus tempus terunt, & ex genio, ingenióque suo magis, quàm ex doctrinâ Patrum, respondent, scribúntque, magnum ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-41162

CALUMNIA V.

Recentiores Theologi Scholastici, Moralesque, dum inutilibus questionibus tempus terunt, & ex genio, ingenioque suo magis, quam ex doctrinâ Patrum, respondent, scribuntque magnum Theologiae moralis, ac foro Pœnitentiæ damnum inferunt, aut facillè inferent.

DISPUTATIO V.

Doct. Discr.

Ecce utinam bonâ fide, quam protulisti in fine præcedentis Disputationis sententiam?

tiam?

D. R. Utique.

*D. D. Ego verò, an tu bonâ fide sic sentias ignoro, nisi bona sit fides Hæreticorum. Utrosque enim nostros Theologos Scholasticos & Morales odere semper Hæretici, nempe hostes suos, & veræ Religionis assertores. Wiclephus, ut refertur in Synodo Constantiensi, sess. 8. dicebat, *Universitates, Studia, Collegia**

Gr

adulationes, & Magisteria, esse vanâ Genti-
 tate introducta; tantûmque Ecclesie prodesse,
 ut Diabolus. Lutherus autem (ut narrat
 Bergius in ejus vitâ ad ann. 1512.) affere-
 re, sinceram Evangelii doctrinam in Ecclesia
 obscuratam Philosophia quadam eluvio-
 saque Theologorum Scholasticorum turbâ.
 lib. resolut. contr. Concl. Eclian. Concl. 2.
 scio, & confiteor, me aliud non didicisse,
 cum Theologiâ studerem) quàm igno-
 rantiam Peccati, Justitiæ, Baptismi, & totius
 Christianæ vitæ. Nec quid virtus Dei, Gratia
 Justitiæ Dei, Fides, spes, Charitas
 breviter, non solum nihil didici, quod ferren-
 ter, sed non nihil dediscenda didici. Mi-
 autem, si alii felicius didicerint. Christum
 miseram illic, nunc in Paulo reperi. Calvinus
 de his Instituit de Theologis differens
 sentitur, quod nihil aliud in vita moliantur,
 in infinitis contentionibus, quàm sophisticis
 Scripturâ simplicitatem involuere, &
 obscurare. Theodorus Beza in suis comment.
 1. ad Tim. cap. 6. vocat Theologos vi-
 vanissima vanitatis exemplaria. . . solos
 doctores & Magistros, ut vocant; nempe ut ipsis
 nomini- bus, Phariseos referant. De theo-
 logis verò Moralibus, Thomas Didimus Lu-
 theri laudator apud Melanctonem, aut potius
 Melancthon, Onerata est (inquit) Republi-
 ca Chri-

ca Christiana Theologastorum sententiis, de Conscientiis, ne
 scientia casibus inextricabilibus, ubi nunquam
 non ex questione questio nascitur. Eidem factum
 unt, vel Bibliopolia, ubi tantum summarum
 enim vocant) tantum Commentariorum in qua
 tum sententiarum est reperire, ut eorum nomina
 claturam nemo facere possit. Atque hac sententia
 illa Conscientiarum cauteria, qua jam olim pro
 denter caveri iussit Apostolus. Neque enim illa
 ratione certius Christum dediscas, quam illo
 doctrine genere, quo solo, ajunt Theologastri, non
 formari posse Conscientias. Hæc sunt Hæreticorum
 tiorum in utramque nostram Thologiam ma
 ledicta, quibus vestra consonare videntur.

D. R. Nempe auribus vestris, quibus
 quid vestris opinionibus dissonat, statim Hæreticorum
 tiorum erroribus consonat. Quenam est
 ter hæc duo concordia? illi despiciunt omnes
 Theologos Scholasticos, Moralesque, omnes
 vocant Theologastros, Sophistas, Phariseos
 nos non ita, sed aliquos tantum, eosque
 non ita procaciter laceessimus.

2. D. D. Ita profectò, non ita procaces es
 dicaces tamen, eosdemque, quos illi, Theolo
 gos odistis. Quos enim alios despiciunt Hæreticorum
 retici, & maledictis incessunt, nisi Cajetanum
 Sylvestrum, Sotum, Lessium, Molinam, Suarez
 rium, aut his similes. Hos ipsos despiciunt
 vos, & nominibus paulo minùs injuriolis

nempe illos, quos optimam Theologiae
 fuisse profectos ex eo constat, quod
 hi sine dubio Theologiam, in suis,
 reliquere, libris profitentur, eademque
 eam tradunt, quâ tradebatur com-
 miter in Scholâ tempore Sixti V. qui tamen
 eam laudibus effert suâ Constitutione
 Divi Bonaventurae Doctrinam com-
 mendar, eaque recenset, quibus movebatur ad
 edendam constitutionem. Denique mo-
 (inquit) *Ecclesia Universalis utilitas,*
tantae Doctores eruditione, semper major
superior capi potest: praesertim cum Hæretico-
rum insidia & Diabolicae machinationes, quibus
Theologia, quae Scholastica appellatur, hoc
saeculo oppugnatur vehementissimè, nos
ad hoc opere admoneant, ut eandem Theologiam,
in Ecclesia Dei fructuosius, omni studio
propagemus, illustremus, & propagemus. Di-
us enim illius munere, qui solus dat spiritum
sapientiae, & scientiae, & Intellectus, quique
suam per saeculorum aetates prout opus
beneficiis auget, novis praesidiis insiru-
ta est à Majoribus nostris sapientissimis
Theologia Scholastica; quam duo potissi-
mi Gloriosi Doctores, Angelicus S. Thomas, &
S. Bonaventura clarissimi hujus sa-
eculi professores, & primi inter eos, qui in san-
cto numero relati sunt, excellenti ingenio
assiduo

assiduo studio, magnis laboribus, & vigiliis ex-
 luerunt, atque ornarunt, eamque optimè dispo-
 sitam, multisque modis præclare explicatam, pro-
 steris tradiderunt. Et hujus quidem tam sacra-
 taris scientiæ cognitio & exercitatio, quæ ab
 noberrimis divinarum Literarum, summorum Pa-
 trificum, Sanctorum Patrum, & Conciliorum sen-
 tentiis dimanat, semper certè maximum Ecclesiæ
 adjumentum asserre potuit, sive ad Scripturas
 verè, & sanè intelligendas, & interpretandas; sive
 ad Patres, securiùs & utiliùs perlegendos, &
 explicandos; sive ad varios errores, & hæreses de-
 tegendas, & refellendas. His verò novissimis die-
 bus, quibus jam advenerunt tempora illa pericu-
 losa, ab Apostolo descripta, & homines blasphemæ,
 superbi, seductores, proficiunt in pejus, errantes,
 & alios in errorem mittentes; sanè Catholica Fi-
 dei Dogmatibus confirmandis, & hæresibus con-
 futandis, pernecessaria est. Et profectò, cum
 ita se habere, ipsimet veritatis inimici sunt ju-
 dices: quibus Theologia Scholastica maxime
 formidolosa, qui profectò intelligunt, apta illis
 & inter se nexa rerum, & causarum coherens
 illo ordine, & dispositione, tanquam militum in
 pugnando instructione, illis dilucidis definitio-
 nibus, & distinctionibus, illa argumentorum firmi-
 tate, & acutissimis disputationibus, lucem à
 nebris, verum à falso distingui, eorumque men-
 dacia, multis præstigiis & fallaciis involuta, tan-
 quam

is ex
diffi
m, p
m (sa
e ab
m P
m fo
Eccle
ipur
das; f
ados
e fci
ni di
peric
phem
ramis
licia
us co
d, re
nt ju
im e
a ill
re m
um
ition
firm
a te
men
r. an
quam

veste detractâ, patefieri, ac denudari.
igitur magis illi hanc munitissimam
scholastica Theologiæ arcem oppugnare, & ever-
conantur, tantò magis nos decet hoc invi-
Eidei propugnaculum defendere, & hæredi-
Patrum nostrorum conservare, & tueri, &
verimos veritatis Defensores, meritis honori-
quantùm possumus, decorare.

Nihil profectò veriùs simul, & magnifi-
cantiùs dici poterat in laudem scholasticæ Theo-
logiæ, quam vos adeò despicitis, nôlque cum
prædictis recentioribus Magistris tradimus.

D. R. Divorum Thomæ, ac Bonaventu-
Theologiam laudat Sixtus, non eam, quam
recentiores prædicti tradunt, & traditis ipsi,
otentiosam, inanem, exsuccam.

D. D. Eam tradimus nos, quam tradidère **3.**
doctores prædicti; quam vocas inanem, & ex-
succam, quia ratione utitur, & subtilibus argu-
mentis hostem aggreditur, quæ ille non ita fa-
cile, ut vestros textus, eludit. Cæterùm, lau-
dam quidem Pontifex ambos illos Doctores, eo-
rumque doctrinam, sed eâ occasione excurrit in
eandem Theologiæ, quæ tunc oppugnabatur, ut
dicit, ab Hæreticis, sed Hæretici oppu-
gnabant Theologiam quæ tunc communi-
tate tradebatur, quæ eadem est cum Theo-
logiâ prædictorum Recentiorum, ergo eam
laudat Sixtus. Sed hanc ipsam vos op-

G 3

pugna-

pugnatis, quam laudat Sixtus, ut faciebant, et
 faciunt Hæretici. Et quidem hoc patet ex
 his prædictæ Constitutionis. Nam Sixtus lau-
 dat Theologiam Scholasticam, nempe sic dispo-
 sitam, utentem hac methodo, hac subtilitate,
 non solis scripturarum, ac Patrum textibus, sed
 acutissimis rationibus; *emanantem quidem ab*
uberrimis Divinarum Litterarum, summorumque
Pontificum, Sanctorum Patrum, & Conciliorum
fontibus, sed constantem aptâ illâ, & inter se
coherentiâ, illo ordine, &
dispositione, illis dilucidis definitionibus, & dis-
tinctionibus, illis acutissimis disputationibus.
 Sed hæc tota est Theologia prædictorum Re-
 centiorum, quos nominavi, aliorumque illis si-
 milium, ergo eam laudat Sixtus, non quidem
 omnes sententias, quæ in eâ continentur, sed
 modum speculandi, indagandique veritatem,
 conficiendi argumenta, eaque solvendi, expo-
 nendi demum distinctè, & solidè Fidei doctri-
 nam.

4. Quod autem pertinet ad Doctores, inter
 quos quidem Sixtus laudat eos duos, non solum præ-
 stantissimâ doctrinâ, sed etiam sanctitate illu-
 stratos, & veluti Theologorum signiferos; lau-
 dandi tamen sunt etiam Recentiores non pauci,
 qui veterum Doctrinam valde illustrârunt, nec
 parùm amplificârunt; quique ita debent Prae-
 dicitis, primisque Theologiæ Magistris doctrinam

suam, ut eam ex parte debeant etiam sibi,
 etque debeamus utrisq; Doctrinam nostram.
 De primis enim hujus facultatis Institutoribus,
 non abs re potest, quod Seneca lib. 6. nat.
 cap. 5. de primis scientiæ naturalis Do-
 ctoribus scribit, eorum videlicet sententias, sal-
 tem aliquas, *rudēs esse, & parū exactas.* Si-
 militer nova omnia erant primò tentantibus.
 Eadem illa limata sunt, & si quid inventum
 illis nihilominus referri debet acceptum.
 Magni animi res fuit, rerum Natura latebras
 movere, nec contentum exteriori ejus conspe-
 cta, introspicere, & in Deorum secreta descen-
 dere. Plurimum ad inveniendum contulit, qui
 invenit, posse reperiri. Cum excusatione itaque
 res audiendi sunt. Nulla res consummata
 incipit; nec in hac tantum re, omnium
 maxima atque involutissima, in qua etiam, cum
 ad actum erit, omnis tamen etas, quod a-
 ppeniet, sed in omni alio negotio longè sem-
 per a perfecto fuere principia.

Ut igitur iis, quæ S. Dionysius, Theologo-
 rum post Apostolos Princeps, nos edocuit,
 cultum doctrinæ & luminis addidit S. Augu-
 stinus: additis à S. Augustino, non parum vel
 doctrinæ, vel luminis superaddidit D. Ansel-
 mus, Divus Thomas, D. Bonaventura, ita
 additis ab his addere aliquid potuere Recentio-
 res: nec potuere solum, sed absque dubio ad-
 didit.

didere, cum plura post illos fuerint longo studio, præsertim linguarum, Antiquitatis erant monumenta. Non igitur Prædicti Doctores, quia recentiores sunt, sunt illico contemnendi. Quin hoc ipsum, ex pluribus capitibus, non exigua ipsi auctoritatem conciliat, eorumque lectionem nobis commendat.

D. R. Id insipienter dictum videtur. Quis enim audivit unquam, Scriptori, ex hoc ipso accedere auctoritatem, quod antiquus non sit?

D. D. Non sic absolutè quidem, sed ex aliquo, eoque multiplici capite. Recensebo. Sed nolim de iis, quæ dicturus sum, iudices, antequam sermonem absolvam, alioquin mihi miles irascaris, ac temerarium me, & injuriosum Patribus appellabis. Consiste paulisper, nec ego ista dicerem, quæ dicturus sum, nisi infelicia isthæc tempora fluerent; nisi Novatores nimis abuterentur Patrum auctoritate, nimisque contemnerent Doctissimos Recentiores, quorum videlicet argumentis, ac doctrinâ revincuntur; nisi demum eò ventum esset, ut aliqui publicè doceant hanc Propositionem, *Ubi quis invenerit doctrinam in Augustino clarè fundatam, illam absolutè potest tenere, & docere, non respiciendo ad ullam Pontificis Bullam, quam propositionem licet omninò damnabilem, damnatamque ab exedrâ veritatis, adhuc veram habebis.*

D. R.

D.R. A suspiciosis, vel etiam malignis ista 6.
 erunt.

D.D. Imò à sapientibus, & potius ad fa-
 quam ad verba respicientibus. Crede mi-
 opere, sin minus ore eam docetis, dum, sî
 ab Augustino traditum videtur, quamvis
clare in eo fundatum, id omninò creditis, &
 Quis, quidquid Roma obstrepat, edicat, & mi-
 Sed hæc obiter, ut causam scias, cur
 centiores tam sæpe laudem, dicam que,
 quidem præferendos eos esse veteribus, id
 nunquam dicam, sed eorum scripta boni
 quid continere, quo vetera carent. Sic bo-
 aliquid & utilitatis continet equus, quo ca-
 homo, unde aliquando utilior est ille, non
 tamen est homine præstantior. Enumero
 Recentiorum utilitates.

Et primò. Ex eo, quòd Doctor ad hæc ul- 7.
 sacula pertinet, fit, certò à nobis sciri, quæ
 scripta, adeoque Cajetani esse textus,
 Cajetano tribuuntur, Soti, qui tribuuntur
 utpote repertos in exemplaribus ipsis,
 primùm, & Auctore ipso superstite pro-
 re, quam sanè certitudinem de Veterum
 ptis non habemus, cum innumera, quæ non
 illorum, sub eorum nomine circumferan-
 innumera alia dubia sint, ut legenti Car-
 Bellarimū *de scriptoribus Ecclesiasticis* con-
 bit, Cùmque ea ipsa, quæ certò S. Doctoris
 sunt,

sunt, fuerint non semel, aut Hæreticorum astra
 aut culpâ exscribentium, per quorum tot manus
 transiere, cum Typographiæ usus non erat, fue-
 rint, inquam, non semel, verborum vel detrac-
 tione, vel additione, vel permutatione, vel aliâ
 collocaione corrupta, ut pater ex tam diversis
 ejusdem Auctoris exemplaribus, unde sic tam
 sæpe sic legi in fronte veterum Librorû *Tractatus de Sc. ab innumeris mendis, qua irrepperant
 expurgatus*, expurgatione tamen non nihil in-
 certâ, cum (una excepta Romanâ Sede, ipsaque
 Ecclesiâ universâ, infallibili errorum expurga-
 trice) non rarò qui vult expurgare, mutet in
 pejus, aut, quod purum erat, corrumpat.

8. Fit secundò, horum scripta, clariora
 nec indigere notis & commentarijs, quibus tam-
 sæpe indigent antiqua, non vitio scriptoris, sed
 transcribentium, ut dicebam; aut aliorum, qui
 verba, vel truncârunt, vel permutârunt. Cum
 vetò Interpretum notæ non sint indubia signa
 genuinæ sententiæ Auctoris, fit, ut incerti
 binde simus in textibus, qui afferuntur, de men-
 te Doctoris; cum è contra, nihil incerti simus
 de mente Recentiorum, quorum proinde loca
 non rarò præferimus locis antiquorum in con-
 trarium productis; non quia Recentiores præ-
 feramus Antiquis, sed quia textum clarum præ-
 ferimus textui obscuro.

9. Fit tertio, horum lectionem esse subiectam

morem, utpote eorum, qui scripsere cum ti-
 tulo censurae, & post longam centuram luo-
 rum librorum, & alienorum, post innumeras
 res damnatas, ac proinde alienis erroribus,
 castigati edocti scribere castigati. Hinc
 plerumque Juniores, nec Theologicam facultate
 instructi adhortandi sunt, ut potius re-
 centiorum aliquem insignem, qui que jam toto
 mundo famam obtinet sanæ doctrinæ, legat,
 veteres, quorum scripta ex quadam er-
 roris reverentiâ non emendantur, quamvis
 lingua multa, & periculosa, imò falsa conti-
 neant, aliena videlicet, & supposita. Ex. gr.
 commentaria D. Hieronymi in omnes Episto-
 las Pauli continent sententias manifestè Pelagia-
 nas. Liber D. Ambrosii ad Virginem lapsam
 continet errorem Novatianum. Liber qua-
 tuordecimus D. Augustini in vetus, & novum Testa-
 mentum continet multa, quæ Fidei adversantur.
 Circa Card. Bellarminus *de scriptoribus Ec-
 clesiasticis*, negat primum opus esse Hierony-
 mi, secundum Ambrosii, tertium Augustini,
 sed tamen ignorans, aut non æstimans Lector
 minor, nec in doctrinâ Fidei satis versatus, vel
 de numero, qui pluris faciunt, quæcun-
 que reperiunt in Veterum tomis, quàm Ponti-
 ficum Bullas, jam incipit in Fide labascere, vel
 vitia benesentire.

Fit quartò, horum libros continere eru-
 ditio-

ditionem longè majorem , uberiorem doctrinam , nostrisque usibus magis accommodatam. Et primò continent eam totam , quam veteres continent , & rursus eam , quam addiderunt innumeri , qui post antiquos Doctores , per decem & amplius secula scripserunt ; tandem eam , quam ipsi improbo labore compararunt. Hinc eas hæreses convellunt , quas cum Veteres scripsere , nec erant exortæ , nec orituræ unquam credebantur ; eos Canones Pontificum , & Conciliorum afferunt , qui nec erant conditi ; eas interpretationes proferunt , quas non extabant. Et rursus innumeris questionibus respondent , quas ne tetigère quidem Doctores antiqui , easque nostro hoc tempore pernecessarias ; nec respondent solùm , sed ea methodo , quæ tam necessaria est ad bene intelligendum , retinendùmque , quod est intellectum , ea subtilitate , sinè qua , quod falsum est , quia verisimile , tam sæpe verum judicatur , & error pro certa sententiâ propugnatur , aut non rectè impugnatur , ea demum argumentorum firmitate , qua Novatorum errores non insectantur modò , sed profligant. Hinc illud hæreticorum omnium nostri temporis in prædictos Recentiores odium , Satyræ , invektivæ ; quæ videlicet horum textus , utpote clarissimos , eludere non possunt ; horum autoritate , ad suos confirmandos errores abuti non possunt ; horum subtilitate deteguntur , horum acumine

horum in omni genere doctrinarum
obruuntur.

D. R. Igitur imposterum Ambrosium,
Chrysostomum, Augustinum, Patresque omnes,
omnes relinquemus, solumque Suarium, vel
alium de schola aliquem, diu noctuque versabi-
mus? Video enim huc spectare tam insigne Re-
centiorum præconium. Ego verò Recentiores, &
electum Suarium nunquam legere constitui.

D. D. Quid ego spectem, præmouit. **II.**

quia, ut video, non intellexisti, vel non
audidisti, monebo iterum. Id ea laude spe-
cto, ne veteris Doctoris textum pluris facias,
quam Pontificum Bullas. Cogor autem id sæ-
pius ingerere, ut semel intelligatis. Secundò,
veterum scripta omnibus legenda tradantur,
non omnibus Sacræ Scripturæ libri tradun-
tur, quibus nihil Sanctius. 3. Ne Recentiores
despiciantur. Id specto, non verò, ut
veteris Ecclesiæ Doctores à nostris manibus ab-
iiciantur: quis enim ita desipiat, ut mille Sua-
rium non præferat Augustinum, & bene intelle-
xerit.

Quod autem spectat ad Suarium, quoni-
am legere recusas, jam non mereris legere.
Id rogo tantum, ut tibi persuadeas, inter
Recentiores quoque, viros doctissimos repe-
re, ad

D. R. Nec is ego sum, qui negem, ali- **I 2.**
quam

quem ex Recentioribus esse valde doctum, & eruditum. Illud unice contendi, plerosque, si speculativi sint, inutilibus disputationibus tempus terere, si Morales sint, continere doctrinam parum tutam, laxioremque; utroque eam fovere administrandi Sacramenti rationem, quæ est nimium Benigna, aut quæ facile est evasura nimis benigna.

D. D. Sed contra est primò, nam si Recentior aliquis Doctor, hanc obtinet ingentis eruditionis, ac Doctrinæ famam, cur illa perpetuæ in Recentiores Invektivæ; perinde sunt omnes ejusdem farinæ? Cur in iis, quas cudit in dies, aut dissertationibus, aut tractatibus, aut summis, aut Theologiis, nullius Recentioris Suffragio conclusionem statuitis, aut confirmatis, sed solos Patres assertis, etiam cum ea questio tractatur, de quâ nihil Patres, aut nihil certum, & clarum?

13. Contra est Secundò, nam falsum est, plerosque, & fere omnes Recentiores, continere doctrinam parum tutam. Multos hi, eosque uberes edidit tractatus, innumeras in iis conclusiones habent, sanas, certas, communes. Pauca aliquot Propositiones aliquibus exciderunt non satis tutæ, laxiores etiam. Cur ex harum paucarum laxitate, statim erunt appellandi, Patrum desertores, deceptores, laxones, nec erunt ex innumeris aliis, veris, certisque propositionibus.

tionibus, ex vastâ eruditione, quam con-
 ceperat, ex methodo, optimâque docendi ratio-
 ne, quâ utuntur, celebrandi? Annon æquiùs est
 totius libri iudicio Romanis Censoribus re-
 pugnare, paucas illas propositiones impetere, oppu-
 gnare, falsas ostendere, illæsa interim reliquâ do-
 ctina, ut putrescentem digiti summum verti-
 cem Chirurgus ferro aggreditur, præciditque;
 quo corpore nihil violato? Et quid si osten-
 demus, aliquos antiquos Scriptores lapsos esse
 quando? num illico erunt omnes abiiciendi?
 Augustinus, sibi aliqua excidisse non fa-
 teretur, eaque retractavit. Et quid si non re-
 tractasset? num fuisset illico contemnendus,
 et omnium manibus excutiendus?

Contrà est tertio, nam falsum est inutili-
 tas inquisitionibus tempus à Recentioribus teri-
 tates quidem videntur illæ, præsertim huic
 veteri doctrinæ non assuetis, eò quod non con-
 tinent Fidei doctrinam, quam sibi Theologus
 tractandam proponit; vel quia non videntur
 pertinere ad materiam in Titulo propositam, vel
 quia subtilia nimis sunt, quæ à plerisque non in-
 terrogantur: sed inutilia non sunt; alioquin
 inutiliter disputare persæpè dicitur D. Tho-
 mas in ipsa suæ Theologiæ summâ, in qua pro-
 priè Operis angustias erant sola utiliora potiori
 tractanda ex gr. inutiliter terere tempus
 est, cum docturus, Deum esse summum
 bonum

bonum quærit. 1. *Utrum bonum, & Ens sit idem secundum rem.* 2. *Supposito, quod differat ratione tantum, quid sit prius Secundum rationem, Bonum vel Ens.* 3. *Utrum supposito quod Ens sit prius, omne Ens sit Bonum.* 4. *Ad quam causam ratio Boni reducatur.* Nimis subtilia videntur hæc, nimis dissecta, nec facere ad iterandum, quod Deus summum bonum est. Nec tamen audebit aliquis Sanctum Doctorem inutilis, & otiosæ disputationis inculcare. Huiusmodi enim quæstiones, quamvis Junioribus sæcùs videatur, valde conferunt ad rei, de qua agimus, naturam, causas, & effectus melius intelligendos. Et rursus, subtilitate sua, quæ sunt à sensibus magis remota, acuunt mirabiliter intellectum, eumque à phantasticæ facultatis laqueis vix non exsolvunt; unde ea in intelligendo velocitas, in disputando subtilitas dignoscendis, & refellendis erroribus facilitas, qui sunt præcipui Theologiæ speculativæ fructus, & vera ratio, propter quam ea Novatoribus; aut Novatorum fautoribus, vel affectibus fuit semper, & erit invisæ.

15. Sed inutiles sint multæ recentis Theologiæ quæstiones. An tantum malum hoc est, quod tanta reprehensione dignum sit? an non longè minus hoc est, quàm illud, in quod Rigidi Censores incurrunt alterius cujusdam Theologiæ, vel Auctores, vel Laudatores? In deo quippe

sempe classes sacræ Doctrinæ studiosi, hoc no-
to seculo dividuntur, ut bene nôsti. Aliqui
adamant, quæ discursiva, rationalis, &
speculativa maximè est; nec solis scripturis, &
libris nititur, sed philosophiæ rationali, cu-
lamine iuvatur ad ipsam Doctrinam Fidei
explicandam, vel ea enodanda, quæ do-
ctrina Fidei non sunt, sed cum illâ connexa, vel
conillata. Hanc nos adamamus, quam vide-
re adamant, traduntque ferè omnes Orbis ter-
rarum Academia. Alii verò eam adamant, quæ
veterior est, & ferè tota ex scripturis, Patribus,
conciliis que consurgit, facilis, & expedita.

Hoc inter utramque discrimen est, quòd
facit, seu facere videtur minus eruditos, sed
longè magis doctos, per hanc multa sci-
re, aut scire videmur, nempe multos textus,
multa veterum facta, multos canones, sed minus
verum textuum, & canonum sensum,
verum usum ignoramus. Illa, cum ad mores de-
ducit, benignior quidem est, hæc rigidior, sed
cum toto suo rigore Religioni sibi nihil du-
bitat ab Sacramentis Fideles abstrahere, Pontifi-
cium Bullas eludere, & Pontificiam ipsam au-
toritatem deprimere; illa verò cum tota sua
auctoritate, ut culpam maximam averfatur,
Pontificijs definitionibus non illico acquiescere,
vel in dubium revocare summam in docendo

H

Va-

Vaticanae Sedis auctoritatem. Eadem aliquae
 quæstiones inutiles continere dicitur, sed quæ
 sunt utiles, continet omnes, easque verè utili-
 ter, & pro dignitate pertractat, illa dicitur con-
 tinere solas utiles, sed illas inutiliter tractat,
 aut etiam perniciosè, & cum periculo Fidei.
 Hinc primam illam, ut initio ostendi, odere Lu-
 therani, Calvinistæ, aliique Novatores; non
 sic odere alteram. nempe vestram; imò vobis
 aliam tradunt ipsi in scholis, & præsertim Jan-
 senistæ. Quis, rogo, sapiens hanc præferat
 illi? Optimum fortè esset, mediam, ex utraque
 temperatam studiosis tradere, nempe brevior-
 rem primâ, longiorem secundâ, minus ratio-
 nalem, quàm prima, magis speculativam, quàm
 secunda. At quando ea hominum conditio est,
 ut quod optimum est, plerique non faciunt,
 nonne consultius sit, primam adamare, quàm
 Novatoribus terribilis, quàm alteram, quàm
 Novatoribus non ingratus? Nonne præferat
 jacturam aliquam temporis facere, inutilia, aut
 minus utilia perdiscendo, quàm jacturam facti
 facere, aut faciendi periculum subire, doctri-
 nis audacioribus inhærendo?

Contrà est demum, unam illud quoque
 26. falsum est, quod ultimo loco dicebatur, nempe
 pe, Recentiores Theologos eam fovere admittendi
 strandi Sacramenti Pœnitentiæ rationem, quæ
 est nimis benigna, aut quæ tandem (ut humana
 iustitia)

at, quæ semper in pejus vergunt) sit evasiva
 nimis benigna. Ut enim hic omittam de-
 dere recentiores Theologos Morales, quos
 dicebas, non respondere quæstionibus
 scientiæ ex doctrina Patrum (hoc enim me-
 faciam disp. 7. ubi iterum de Patribus ser-
 erit, contentus hîc defendisse Theologos
 culativos) id solùm dicam, eos fovere eam
 administrandi hoc Sacramentum, quam
 è Sanctissimi Pontifices, Synodique, &
 ssimi Ordines Regulares, ut præcedenti-
 disputationibus ostensum est, quæque est
 normis institutioni hujus Sacramenti, & scri-
 ptis, ut sequenti disputatione ostendam.

D. R. Id si videris, acta res est, siquidem
 titutio Christi Domini est regula certissima
 erendi præsentem Controversiam. Sed ha-
 multa, quæ huic tuo proposito objiciam.

D. D. Cùm iterum conveniemus, habe-
 benevolum Auditorem.

